

CZU: 343.352:343.132

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19566966>Eugeniu ȘEVCIUC ¹

eugeniu.sevciuc@mai.gov.md

UTILIZAREA REZULTATELOR MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚIE ÎN PROCESUL DE INVESTIGARE A INFRAȚIUNILOR DE CORUPȚIE COMISE DE FUNCȚIONARI PUBLICI CU STATUT SPECIAL

Abstract: Studiul examinează rolul și valoarea probatorie a măsurilor speciale de investigații în cadrul investigării infracțiunilor de corupție comise de funcționari publici cu statut special, evidențind particularitățile acestora în raport cu natura latentă și conspirativă a faptelor. Cercetarea pune în lumină faptul că aceste infracțiuni se caracterizează printr-un grad ridicat de disimulare, lipsa unor victime directe și existența unor mecanisme interne de protecție între participanți, ceea ce impune utilizarea unor instrumente investigative specifice. Analiza practicii judiciare demonstrează că măsurile speciale de investigații – precum interceptarea comunicațiilor, urmărirea vizuală, controlul transmișiei bunurilor și investigația sub acoperire – constituie elemente esențiale pentru documentarea și probarea faptelor de corupție. Rezultatele relevă că aplicarea corelată și proporțională a acestor măsuri contribuie decisiv la consolidarea probatoriului și la realizarea unui proces penal eficient, în concordanță cu exigențele legalității și ale protecției drepturilor fundamentale.

Cuvinte-cheie: corupție, funcționar public cu statut special, măsuri speciale de investigații, probatoriu, proces penal, investigație criminalistică.

USE OF THE RESULTS OF SPECIAL INVESTIGATIVE MEASURES IN THE INVESTIGATION OF CORRUPTION OFFENCES COMMITTED BY PUBLIC OFFICIALS WITH SPECIAL STATUS

Abstract: This study examines the role and evidentiary value of special investigative measures in the investigation of corruption offences committed by public officials with special status, highlighting their specific features in relation to the latent and conspiratorial nature of such acts. The research reveals that these offences are characterized by a high degree of concealment, the absence of direct victims, and the existence of internal protection mechanisms among participants, which necessitates the use of specialized investigative tools.

¹ Doctorand, Școala doctorală „Științe penale și drept public”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md; e-mail: eugeniu.sevciuc@mai.gov.md, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-3310-9271>

The analysis of judicial practice demonstrates that special investigative measures—such as interception of communications, visual surveillance, controlled delivery of assets, and undercover operations—constitute essential elements for the documentation and proof of corruption offences. The findings indicate that the coordinated and proportionate application of these measures plays a decisive role in strengthening the evidentiary framework and ensuring the effectiveness of criminal proceedings, in line with the requirements of legality and the protection of fundamental rights.

Keywords: corruption, public official with special status, special investigative measures, evidence, criminal proceedings, forensic investigation.

1. INTRODUCERE.

Fenomenul corupției comise de funcționari publici cu statut special reprezintă una dintre cele mai complexe forme de criminalitate contemporană, caracterizată printr-un nivel ridicat de adaptabilitate și disimulare. Specificul acestor infracțiuni derivă din poziția privilegiată a subiecților activi, care dispun de cunoștințe profesionale, acces la informații sensibile și capacitatea de a influența sau obstrucționa actul de justiție. În acest context, metodele tradiționale de investigare se dovedesc adesea insuficiente, fiind necesară recurgerea la instrumente speciale, capabile să penetreze mecanismele oculte ale comportamentului infracțional.

În acest cadru, măsurile speciale de investigații capătă o importanță fundamentală, constituind nu doar mijloace tehnice de documentare, ci veritabile instrumente de reconstrucție a realității faptice. Utilizarea lor implică însă un echilibru delicat între eficiența investigării și respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei, ceea ce impune o abordare riguroasă, fundamentată atât doctrinar, cât și jurisprudențial.

Scopul cercetării constă în analiza modului de utilizare a rezultatelor măsurilor speciale de investigații în procesul de investigare a infracțiunilor de corupție comise de funcționari publici cu statut special, cu evidențierea rolului acestora în constituirea probatoriului și în asigurarea eficienței procesului penal.

2. METODE ȘI MATERIALE APLICATE.

În vederea realizării obiectivului propus, cercetarea a fost fundamentată pe utilizarea unui ansamblu de metode științifice complementare, care permit o abordare complexă a fenomenului analizat. Astfel, metoda analizei logice a fost utilizată pentru interpretarea normelor juridice incidente și evidențierea relațiilor dintre diferitele categorii de măsuri speciale de investigații. Metoda sistemică a facilitat examinarea integrată a acestora în cadrul mecanismului procesual penal, iar metoda comparativă a permis identificarea unor tendințe și particularități în practica judiciară.

Materialul empiric al cercetării a fost constituit din analiza hotărârilor judecătorești relevante din Republica Moldova, precum și din examinarea doctrinei de specialitate în domeniul dreptului procesual penal și al criminalisticii. De asemenea, au fost valorificate reglementările legale în vigoare, în special dispozițiile Codului de procedură penală referitoare la măsurile speciale de investigații, ceea ce a permis corelarea cadrului normativ cu realitățile practice ale activității de urmărire penală.

3. DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE.

Investigațiile de corupție ce implică funcționari publici cu statut special se confruntă

cu caracterul ocult și consensual al acestor infracțiuni. Fără recurgerea la măsuri speciale de investigații, practic este imposibilă descoperirea și probarea faptelor de corupție, întrucât părțile implicate, de regulă, nu au interesul să dezvăluie tranzacția ilicită, iar dovezile directe lipsite de măsurile speciale de investigații sunt rar disponibile. Spre deosebire de alte infracțiuni (unde pot exista victime directe, martori sau urme materiale evidente), actele de corupție sunt comise în secret și lasă puține urme flagrante. În acest context, măsurile speciale de investigații devin esențiale pentru a documenta comportamentul infracțional – interceptând convorbiri, surprinzând întâlniri ilicite, prinzând în flagrant transmiterea de bani – și pentru a strânge probe concludente necesare condamnării¹.

În literatura de specialitate² s-a abordat pe larg scopul și condițiile legale de dispunere, autorizare și efectuare a măsurilor speciale de investigații, așa încât prezenta cercetare se concentrează pe utilizarea practică a acestor măsuri în procesul investigativ și pe relevanța lor probatorie, reieșind din practica judiciară autohtonă analizată.

Interceptarea comunicărilor și/sau a imaginilor. Această măsură special de investigații este una dintre cele mai frecvent folosite în cazurile de corupție (92%). Reieșind din prevederile art. 138/1 alin. (1) CPP, această măsură specială permite organelor abilitate să intercepteze și să înregistreze, cu autorizarea judecătorului, discuțiile purtate de persoanele bănuite de corupție, inclusiv redarea lor în timp real prin mijloace tehnice (ex.: microfoane, camere ascunse). Scopul este de a documenta **în propriile cuvinte ale bănuților** solicitarea, promisiunea sau acceptarea bunurilor sau serviciilor, în absența oricărei constrângeri. Importanța acestei măsuri speciale de investigații pentru proba-

¹ A se vedea și: Alecu Gheorghe, Boloș Petru, Metodologia investigării și cercetării infracțiunilor de corupție. În: *Criminalistica*, nr. 1-2023 (133), martie 2023, VOL. XXIV, p. 71., pp. 67-72. Disponibilă: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/67-72_Ro.pdf [accesată: 04.05.2024].

² Covalciuc Ion, Dispunerea și realizarea măsurilor special de investigații în procesul penal, curs universitar, Chișinău, 2022, 77 p. ISBN 987-9975-135-59-7; Glavan Boris, Cicala Alexandru, Approaches regarding the legal regime of special investigative measures in the legal system of the Republic of Moldova. În: *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*, 4 (108), 2024, pp. 46-54. pISSN: 2786-9156, eISSN: 2786-9164; Glavan Boris, Cicala Alexandru, Utilizarea rezultatelor investigațiilor speciale în probatoriul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Universul Juridic*, nr. 4, 2024, pp. 74-87. ISSN 2393-3445; Cicala Alexandru, Starciuc Iulian, Particularitățile măsurii speciale de investigații „culegerea de informații”. În: *Legea și Viața*, nr. 2(378), 2024, pp. 84-90. ISSN 2587-4365, ISSN 2587-4373; Cicala Alexandru, Particularitățile măsurii speciale de investigație „Supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice de înregistrare audio sau video”. În: *Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, științe juridice*, nr. 17, 2023, pp. 151-162. ISSN 1857-0976; Cicala Alexandru, Particularitățile măsurii speciale de investigații „Urmărirea vizuală”. În: *Revista Națională de Drept*, nr. 3(245), 2021, pp. 49-56. ISSN 1811-0770 / ISSN 2587-411X; Jitariuc Vitalie, Clasificarea măsurilor speciale de investigații. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, nr. 4(63), 2022, pp. 14-20; Glavan Boris, Temeiurile și condițiile pentru efectuarea măsurilor speciale de investigații. În: *Intelectus*, nr. 1-2, 2021, pp. 165-173; Ordinul comun al Serviciului de Informații și Securitate, Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție și Serviciului vamal nr.53/405/83/307-O din 15.09.2020, Înregistrat: Ministerul Justiției nr. 1591 din 06.10.2020. Publicat: 23.10.2020 în MO nr. 272-277 art. 1004; Gherman Marin, Botnari Ilie, Criteriile de clasificare a măsurilor speciale de investigații. În: *Legea și Viața*, ianuarie - martie 2023, pp. 74-79; Covalciuc Ion, Măsurile speciale de investigații autorizate de procuror în procesul penal, *Specialitatea: 554.03. - Drept procesual penal*, Teză de doctor în drept, Chișinău, 2018. Disponibilă: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf [accesată: 15.10.2022]; Glavan Boris, Abordări conceptuale privind activitatea specială de investigații în condițiile statului de drept. Teză de doctor habilitat în drept, *Specialitatea: 554.03 - Drept procesual penal, 554.04 - Criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative*, Chișinău, 2024. Disponibilă: <https://anec.md/files/Glavan-tezaDH.pdf> [accesată: 14.04.2025]; Botnari Ilie, Temeiurile și condițiile de efectuare a măsurilor speciale de investigații. *Specialitatea 554.04 - Criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative*, Teză de doctor în drept, Chișinău, 2022. Disponibilă: http://www.cnaa.md/files/theses/2022/58189/ilie_botnari_thesis.pdf [accesată: 18.04.2023].

toriu în cauzele de corupție este enormă: ea furnizează probe directe ale dialogurilor ce probează corupția, care altfel ar rămâne cunoscute doar de participanți. În plus, interceptările pot releva detalii esențiale despre momentul, locul și modalitatea înțelegerii ilicite, consolidând celelalte probe.

În majoritatea cauzelor penale analizate, interceptarea comunicărilor și/sau a imaginilor a jucat un rol-cheie. De exemplu, într-o cauză din 2014, funcționarul public cu statut special a fost interceptat în timp ce primea suma de 2000 de lei mită de la denunțator, conversația interceptată relevând scopul plății și confirmând săvârșirea infracțiunii³. Într-un alt caz, organele de urmărire penală au montat o cameră video ascunsă și un microfon digital pentru a surprinde întâlnirea dintre un contribuabil și un inspector fiscal bănuțit de corupere pasivă. Judecătorul de instrucție a autorizat pentru 30 de zile această interceptare a comunicărilor și imaginilor purtate între cei doi (folosind o videocameră model „HY 900” și un dictafon digital „EDIC-Mini”)⁴. Materialul rezultat – **înregistrări operative audio-video** – a fost consemnat și anexat ulterior la dosar ca mijloc de probă, conținând discuțiile integrale despre tranzacția ilicită. De asemenea, interceptările telefonice tradiționale au fost esențiale în cazurile de trafic de influență: într-o cauză din 2020, convorbirile telefonice ale unui polițist bănuțit au fost interceptate în baza autorizării judecătorești, fișierele audio fiind stocate pe suport optic și transcrise în proces-verbal⁵. Din conținutul acestor convorbiri interceptate reiese clar cum bănuțitul discută despre „soluționarea” favorabilă a unui dosar în schimbul banilor preținși, probe ce au fundamentat acuzațiile.

Valoarea probatorie distinctă a interceptărilor în cauzele de corupție rezidă în autenticitatea și detalierea pe care o conferă. Spre deosebire de declarații (care pot fi retractate ori contrazise) sau indicii circumstanțiale, o înregistrare audio/video prezintă **în mod obiectiv discuțiile și comportamentul** părților. În plus, corupția fiind o infracțiune fără victimă directă (partea interesată adesea participă voluntar la actul ilicit), propriile cuvinte ale participanților devin deseori singura declarație veritabilă a aranjamentului ilegal. Astfel, interceptarea comunicărilor permite practic ca „martorul direct” – aparatura tehnică – să redea fapta în fața organului de urmărire penală și, ulterior, instanței de judecată. Măsura este utilizabilă și în alte tipuri de criminalitate (de ex.: trafic de droguri, crimă organizată), însă **în investigarea corupției are o importanță cu totul aparte**, fiind aproape inevitabilă. Fără interceptări, demonstrarea *dincolo de orice dubiu* a înțelegerilor clandestine de corupție ar fi extrem de dificilă.

Ca exemplificare a forței probante, putem menționa că în sentința din 18.09.2017 instanța a reținut ca probă centrală procesul-verbal de consemnare a rezultatelor interceptării și înregistrării comunicărilor purtate între funcționarul public cu statut special și corupătorul activ, discuții stenografiate integral⁶. De asemenea, într-o cauză din 2017, re-

³ Sentința Judecătorei Leova din 30.03.2015, emisă în Dosarul nr. 1-57/2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0E1C46A8-67F8-E411-B888-005056A5D154 [accesată: 01.04.2022].

⁴ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11.02.2015, emisă în Dosarul nr. 1a-107/2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/95EFEF2B-C5C7-E411-A983-005056A5FB1A [accesată: 12.03.2022].

⁵ Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 22.12.2020, emisă în Dosarul nr. 1-1623/2020. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/7872AD32-968C-437F-A73E-86D42AC0B288 [accesată: 23.01.2024].

⁶ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27.04.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-126/16. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/75F55A21-DD1C-E611-86A1-005056A5FB1A [accesată: 28.05.2023].

zultatele interceptării cu **înregistrare video** au fost consemnate oficial, surprinzând vizual interacțiunea bănuțului cu denunțătoarea și remiterea banilor preținși⁷. Aceste exemple subliniază că interceptările oferă proba directă a dialogului ce dovedește corupția, consolidând probele. Prin urmare, măsura special de investigație – interceptarea comunicărilor și/sau a imaginilor – este un pilon al investigării corupției, fără de care aflarea adevărului ar rămâne adesea un ideal greu de atins.

Urmărirea vizuală. O altă măsură specială de investigații, reglementată de art. 138/11 CPP, este urmărirea vizuală a persoanelor, locurilor sau obiectelor, care s-a realizat în 72% din cauzele analizate. Această măsură specială de investigație presupune supravegherea secretă, la distanță, a activităților unei persoane bănuite, pentru a consemna deplasările, întâlnirile și eventualele acțiuni relevante ale acesteia. În contextul cazurilor de corupție, urmărirea vizuală este folosită de regulă pentru a documenta **întâlniri conspirative** (între funcționarul public cu statut special și corupătorul activ), predarea unor bunuri/sume sau alte aspecte comportamentale ce pot corobora săvârșirea infracțiunii. Rezultatul acestei măsuri se materializează în rapoarte și procese-verbale privind consemnarea acestei măsuri, de multe ori însoțite de fotografii și înregistrări video realizate discret, care atestă vizual evenimentele de interes operativ.

În dosarele analizate, urmărirea vizuală a avut un rol de suport probator important, confirmând și completând informațiile obținute prin alte metode și mijloace materiale de probă. De pildă, într-un caz din aprilie 2016, ofițerii CNA au efectuat urmărirea penală unui polițist de frontieră bănuț de corupție: procesul-verbal de consemnare a măsurii speciale arată că, la data de 01.04.2016, timp de aproximativ o oră, bănuțul a fost urmărit încontinuu, fiind constatate și notate două întâlniri succesive ale acestuia cu un martor – una în intervalul 14:00–14:15 și alta în jurul orei 14:30–15:30, în locații diferite⁸. Aceste observații, realizate fără știrea bănuțului, au confirmat că acesta se vedea conspirativ cu persoana de la care pretinsese bani, aspect ce a susținut acuzația de comitere a corupției. În mod similar, **în cazul T.N.**, după ce banii marcați au fost remiși denunțătorului, echipa operativă a urmărit vizual întâlnirea din aceeași zi (16.09.2014) dintre denunțător și funcționarul public cu statut special. Procesul-verbal de consemnare a urmăririi vizuale arată clar **întâlnirea de la 16.09.2014**, ora stabilită între martorul M.S. și T.N. confirmând contactul direct în contextul transmiterii banilor⁹. Această dovadă vizuală a prezenței simultane a celor două persoane la locul și momentul tranzacției ilicite a consolidat credibilitatea probelor tehnice (înregistrările audio) ce indicau remiterea banilor.

În multe situații, urmărirea vizuală furnizează și material fotografic/video¹⁰ ce poate fi utilizat ca mijloc de probă. De exemplu, într-o cauză, instanța a reținut între altele ca probe un DVD care conținea înregistrarea video a întâlnirii dintre corupătorul activ și funcționarul public cu statut special (înregistrare realizată operativ, prin cameră la

⁷ Sentința Judecătorei Criuleni, sediul Dubăsari, din 12.08.2019, emisă în Dosarul nr. 1-145/17. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0A45AF38-B829-420B-8C6A-B7E16DBA9040 [accesată: 13.09.2024].

⁸ Sentința Judecătorei Ungheni din 19.10.2016, emisă în Dosarul nr. 51-1-1351-04052016 (1-150/2016) [accesată: 20.11.2023].

⁹ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27.04.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-126/16. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/75F55A21-DD1C-E611-86A1-005056A5FB1A [accesată: 28.05.2023].

¹⁰ N.a.: De multe ori, pe lângă urmărirea vizuală, se dispune, autorizează și efectuează interceptarea imaginii. Cu alte cuvinte, două măsuri speciale de investigații se realizează împreună (ca o acțiune unică).

distanță) și un CD-R cu fotografii făcute **în cursul urmăririi vizuale** din data respectivă¹¹. Imaginile surprinse au arătat că bănuitul (ofițer de patrulare) s-a întâlnit pe 18.06.2015 cu persoana de la care a primit bani, iar ulterior fotografiile realizate prin urmărirea vizuală au surprins momentul și contextul deplasării acestuia, constituind un suport probator puternic al afirmației că întâlnirea a avut loc în scop ilicit. Chiar și când nu surprinde explicit actul remiterii banilor, urmărirea vizuală confirmă aspecte circumstanțiale esențiale (prezența împreună a funcționarului public cu statut special și a denunțatorului, frecvența și caracterul ascuns al întâlnirilor, locațiile neobișnuite folosite etc.), consolidând astfel întreg probatoriul.

Valoarea distinctă a urmăririi penale în investigarea corupției constă în faptul că oferă o perspectivă obiectivă, de ansamblu, asupra comportamentului bănuțului. În timp ce interceptările redau convorbirile, urmărirea penală arată acțiunile: cine se întâlnește cu cine, unde și când. În cauzele de corupție, unde adesea bănuții neagă întâlnirile sau pretind alte motive pentru acestea, imaginile urmăririi penale de comun cu interceptările de imagini pot infirma astfel de apărări. De exemplu, dacă un funcționar public cu statut special susține că nu s-a văzut niciodată cu denunțatorul, fotografiile, ca rezultat al măsurilor special de investigații enunțate, îl pot contrazice direct, arătându-i împreună în locul și momentul indicat de acuzare. Totodată, urmărirea penală ajută la identificarea complicilor sau intermediarilor (dacă la întâlniri apar și alte persoane) și la localizarea bunurilor provenite din infracțiune (de exemplu, traseul parcurs de bănuț după primirea banilor poate conduce organul de urmărire penală la locul unde ascunde acești bani).

Este de menționat că urmărirea vizuală se utilizează și în alte investigații, dar **în cazurile de corupție completează într-un mod crucial celelalte măsuri speciale de investigații**. Caracterul relativ *non-intruziv* al urmăririi penale (nu captează conținut comunicațional, ci doar constată fapte vizibile în spațiul public) îl face deosebit de util pentru coroborarea probelor, fără a ridica obstacole procedurale majore. Prin urmărirea vizuală, organul de urmărire penală poate aduna probe adiționale solide, care, cum s-a arătat în exemple, au fost constant primite de instanțe ca mijloace de probă pertinente. În același timp, rezultatele urmăririi penale acordă posibilitatea organului de urmărire penală să planifice alte acțiuni procesuale și acordă temei de a dispune alte măsuri special de investigații. Prin urmare, urmărirea vizuală reprezintă ochii investigației sub acoperire, asigurând că tot ceea ce se discută în ascuns (captat prin interceptări) este dublat de observații vizuale concrete asupra faptelor de corupție.

Controlul transmiterii sau primirii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite. Aceasta este o măsură specială de investigații special creată pentru a combate corupția, neavând practic aplicabilitate în alte genuri de infracțiuni. Această măsură, prevăzută expres la art. 138/7 CPP, permite organelor de drept să organizeze și să supravegheze remiterea efectivă a banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite, sub controlul autorităților, pentru a prinde în flagrant făptuitorul și a obține probă materială indubitabilă. Exclusivitatea acestei măsuri în sfera faptelor de corupție se explică prin natura deosebită a infracțiunilor de corupție: esența lor constă tocmai în transmiterea unor bani sau foloase necuvenite, act care – dacă este monitorizat – oferă proba

¹¹ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19.01.2016, emisă în Dosarul nr. 05-1a-1339-14.10.2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/E6AAF833-A7EA-E511-86A1-005056A5FB1A [accesată: 20.02.2023].

directă a infracțiunii. În nicio altă categorie de infracțiuni nu întâlnim o situație similară (poate doar parțial în „livrarea controlată” de bunuri ilicite, folosită la traficul de droguri etc., dar acolo se urmărește, de exemplu, traseul unor bunuri de contrabandă, nu relația coruptă între persoane).

Controlul transmiterii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite implică, în practică, marcarea prealabilă a valorilor ce urmează a fi remise, instrucțiuni clare către denunțator (sau investigator sub acoperire) cum și când să predea bunul, precum și pregătirea intervenției imediate pentru surprinderea făptuitorului cu obiectul infracțiunii asupra sa. De regulă, se întocmesc mai multe acte procedurale: ordonanța organului de urmărire penală de dispunere a măsurii, ordonanța procurorului de autorizare a măsurii (în care se precizează intervalul de timp, suma/obiectul ce va fi transmis și persoanele vizate), procese-verbale de examinare și marcarea a bancnotelor (sau a altor obiecte de valoare) care vor fi folosite la flagrant, procese-verbale de consemnare a acțiunii de transmitere sub control, precum și – ulterior – procese-verbale de prindere în flagrant și de ridicare a bunurilor transmise. Importanța acestei măsuri pentru probatoriu este greu de supraestimat: ea oferă proba „regină” în dosarele de corupție – flagrantul. Prin însăși natura sa, corupția este dificil de probat (deoarece, dacă nu intervine organul de urmărire penală la timp, corupția schimbă mâini în secret și dispare). Or, prin controlul transmiterii, organul de urmărire penală se interpune în scenariul infracțional, asigurându-se că momentul remisiei este documentat și că banii/valorile pot fi apoi recuperate ca corpuri delictive. Cu alte cuvinte, această măsură transformă o faptă ascunsă într-una vizibilă și probată, creând practic condițiile unui flagrant delict legal.

Analiza sentințelor relevă numeroase situații în care controlul transmiterii banilor a constatat 87% și a fost decisiv. În cazul T.N., acuzat inspector al poliției, procurorul a dispus organizarea transmiterii sub control a sumei de 2000 de lei, pretinsă pentru a nu sancționa o contravenție. S-au marcat bancnotele (serii notate etc.) conform ordonanței din 16.09.2014 privind controlul transmiterii banilor, apoi denunțătoarea le-a remis inculpatului sub supraveghere. Ca rezultat, ofițerii CNA au intervenit imediat după primire, iar la percheziția efectuată în mașina de serviciu a inculpatului au fost găsite exact bancnotele marcate – zece bancnote a câte 200 de lei, cu seriile și numerele corespunzătoare celor din ordonanța de autorizare¹². Astfel această probă a devenit incontestabilă: banii ridicați *in corpore delicto* de la bănuț (având înscris „MITA CNA” și alte marcaje chimice) au demonstrat fără echivoc comiterea infracțiunii. În alt dosar, din 2017, un polițist a fost prins în flagrant primind suma 50 de euro de la un cetățean. Și acolo, controlul transmiterii fusese pregătit prin marcarea bancnotei de 50€ (notată în procesul-verbal din 14.08.2017). Martora denunțătoare a predat bancnota sub supraveghere, iar ulterior bănuțul, după intervenția organelor anticorupție, a predat de bunăvoie aceeași bancnotă de 50€, pe care o primise prin acte de corupție¹³. Aceasta avea seria identificată anterior de organele de urmărire penală, fiind astfel probată legătura directă cu flagrantul documentat. Un alt exemplu este cazul F.D., unde controlul transmiterii a constatat în remiterea sumei

¹² Sentința Judecătorei Leova din 30.03.2015, emisă în Dosarul nr. 1-57/2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0E1C46A8-67F8-E411-B888-005056A5D154 [accesată: 30.04.2023].

¹³ Sentința Judecătorei Criuleni, sediul Dubăsari, din 12.08.2019, emisă în Dosarul nr. 1-145/17. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0A45AF38-B829-420B-8C6A-B7E16DBA9040 [accesată: 13.09.2024].

de 300 de euro sub supraveghere. Denunțatorul a înmănat banii marcați intermediarului (funcționar public cu statut special) la 02.11.2020, moment după care bănuitul a fost imediat reținut având asupra sa cei 300 de euro „transmiși sub control”¹⁴.

Valoarea probatorie distinctă a controlului transmiterii constă în certitudinea și completitudinea probelor obținute. Această măsură specială de investigații nu doar că oferă documentarea transmiterii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite înregistrări audio-video ale momentului predării (de regulă, concomitent se folosesc și mijloace tehnice de interceptare, autorizate separate), dar livrează și obiectul material al infracțiunii – banii sau bunurile – direct în mâinile organului de urmărire penală. Odată ce bancnotele marcate sunt găsite asupra bănuitului sau în spațiul controlat de acesta, posibilitățile de apărare devin minimale (spre ex., susținerea „împrumutului” sau a plății legale este demontată de însuși marcajul special al bancnotelor). Practic, flagrantul organizat în acest mod creează o situație ireversibilă pentru făptuitor, surprinzându-l *in actu* și blocând orice tentativă ulterioară de negare credibilă. De aceea, nu este de mirare că instanțele consideră probele obținute prin controlul transmiterii ca având o greutate deosebită. În motivările hotărârilor judecătorești, adesea se subliniază că suma de bani ridicată de la bănuitul, marcată anterior de organele anticorupție, constituie o probă directă și certă a vinovăției¹⁵.

Este important de accentuat că această măsură specială este aplicabilă exclusiv faptelor de corupție. Astfel, controlul transmiterii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite reprezintă un instrument unic al luptei anticorupție, născut din necesitatea de a răspunde unui mod de operare specific al infractorilor: condiționarea unor servicii publice de primirea unor foloase. Fraza definitorie a măsurii – „controlul transmiterii sau primirii banilor, a serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite” – reflectă tocmai spectrul faptelor de corupție (pretindere, acceptare, dare, oferire, trafic de influență etc.) și subliniază că doar în aceste situații statul este autorizat să intervină activ, simulând acceptarea tranzacției ilicite pentru a o documenta. Toate exemplele de mai sus confirmă caracterul indispensabil al acestei măsuri: practic, niciun mare dosar de corupție nu poate fi finalizat cu succes fără un flagrant sau o probă fizică echivalentă, iar controlul transmiterii este mecanismul juridic care face posibil flagrantul conform legii.

Investigația sub acoperire – adică folosirea „angajaților, special desemnați în acest scop, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, al Centrului Național Anticorupție, al Serviciului Vamal, al Serviciului Fiscal de Stat sau al Administrației Naționale a Penitenciarelor ori a persoanelor antrenate în efectuarea unei măsuri speciale de investigații concrete” – constituie o altă măsură specială de investigații prevăzută de art. 138/10 CPP. În contextul infracțiunilor de corupție, această măsură specială de investigație ia forma misiunilor sub acoperire menite să infiltreze mediul de activitate al funcționarilor publici cu statut special corupți sau să faciliteze interacțiuni controlate cu aceștia, fără ca ei să cunoască implicarea organelor de drept. Această măsură este folosită mai rar decât celelalte (28%),

¹⁴ Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 26.08.2021, emisă în Dosarul nr. 1-3122/2020. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/7AB3DB42-828C-426F-8306-CCEC63DCD509 [accesată: 27.09.2024].

¹⁵ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27.04.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-126/16. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/75F55A21-DD1C-E611-86A1-005056A5FB1A [accesată: 28.05.2023].

dar rămâne un instrument valoros mai ales în cazurile de corupție sistemică sau când nu există un denunțator inițial și e nevoie de o provocare pasivă pentru a dezvălui schema infracțională.

Cuvântul-cheie în utilizarea investigatorilor sub acoperire este provocarea pasivă: legislația și jurisprudența impun ca agentul infiltrat să nu incite activ persoana la comiterea infracțiunii, ci doar să creeze oportunitatea sau să o lase să se manifeste conform propriilor intenții corupte¹⁶. Instanțele de judecată au subliniat constant (inclusiv prin prisma criteriilor CtEDO din cauza Ramanauskas c. Lituaniei) că orice depășire a rolului pasiv transformă operațiunea sub acoperire în provocare inadmisibilă¹⁷. Altfel spus, dacă fără intervenția sub acoperire infracțiunea nu ar fi fost comisă, atunci probele obținute astfel pot fi excluse. În cazurile moldovenești analizate, instanțele au examinat adesea apărări privind pretinsa provocare a inculpaților de către agenți sub acoperire. Concluzia generală a fost că operațiunile au fost legitime, agenții statului acționând abia după ce inițiativa infracțională a venit de la funcționarii publici cu statut speciali bănuți. De exemplu, într-o cauză, inculpatul a invocat că ar fi fost provocat de autorități să comită actele de corupție. Instanța a analizat minuțios situația și a constatat că intervenția agenților sub acoperire a avut loc numai după consumarea faptei prejudiciabile, anume după ce inculpatul pretinsese suma de bani de la martori. Faptul că martorii (civili) au sesizat organele de drept și au cooperat ulterior la organizarea flagrantului nu echivalează cu o provocare, ci a fost considerat de instanță drept „activitate conștiincioasă a unor cetățeni de bunăcredință”¹⁸. Așadar, rolul investigatorului sub acoperire este de a documenta o intenție infracțională deja existentă, nu de a planta ideea infracțiunii.

Un exemplu notoriu este cazul unui denunțator care, inițial cercetat într-o cauză penală, a fost „infiltrat” de SPIA ca agent sub acoperire pentru a reține un polițist ce pretindea bani în schimbul clasării unui proces penal¹⁹. Conform declarațiilor, I.G., colaborând cu ofițerii de securitate internă, a aranjat două întâlniri sub acoperire cu polițistul corupt – prima în fața unui restaurant (unde s-ar fi transmis o sumă) și a doua la domiciliul acestuia – reușind să strângă dovezi despre pretinderea și acceptarea banilor de către polițist. Ulterior, polițistul a fost reținut în flagrant, iar I.G. a beneficiat de clemență în propriul său caz, datorită colaborării²⁰. Acest exemplu ilustrează modul în care un civil poate acționa ca „momeală” sub acoperire sub supraveghere oficială, expunând practic rețeaua de corupție din interior.

Un alt exemplu îl constituie cazurile de corupție a agenților de circulație. Deseori, inițiativa vine de la șoferul oprit (care oferă bani), dar au existat și altfel de situații, când

¹⁶ Potrivit art. 138/10 alin. (6) CPP, „Investigatorului sub acoperire i se interzice să provoace comiterea de infracțiuni.”

¹⁷ De exemplu: Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 31.01.2020, emisă în Dosarul nr. 1-19/2017. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/DA78EF70-7860-4D14-BB91-95A6BA9E4435 [accesată: 01.03.2024].

¹⁸ De exemplu: Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 31.01.2020, emisă în Dosarul nr. 1-19/2017. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/DA78EF70-7860-4D14-BB91-95A6BA9E4435 [accesată: 01.03.2024].

¹⁹ Sentința Judecătorei Hâncești, sediul Central, din 24.06.2021, emisă în Dosarul nr. 1-418/18. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/3F143BDF-B0BB-4C1D-9003-A226338D1470 [accesată: 25.07.2024].

²⁰ Sentința Judecătorei Hâncești, sediul Central, din 24.06.2021, emisă în Dosarul nr. 1-418/18. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/3F143BDF-B0BB-4C1D-9003-A226338D1470 [accesată: 25.07.2024].

polițistul extorca. Într-o cauză penală, doi martori au sesizat CNA că un ofițer de patrulare le-a cerut 10 000 de lei pentru a nu-i sancționa. S-a organizat atunci o investigație sub acoperire: martorii, cooperați cu organul de urmărire penală și ofițerii de investigații, au fost instruiți să meargă din nou la ofițer și să-i remită o parte din bani sub control. În tot acest timp, ofițerii CNA au monitorizat acțiunea, unii dintre ei fiind prezenți în apropiere, disimulați printre cetățeni. Flagrantul a reușit – polițistul a luat banii marcați și a fost imediat reținut. Ulterior, în instanță, acesta a susținut că a fost *întinsă o cursă*, dar instanța a respins ferm apărarea, argumentând că autoritățile au acționat legitim: „*atunci când inculpatul invocă provocarea, instanța trebuie să analizeze gradul de implicare al poliției (...) Potrivit CtEDO, nu reprezintă comportament pasiv dacă agenții statului incită activ la infracțiune. Or, în speță, agenții au acționat numai după apariția situației în care colaboratorul de poliție a pretins o recompensă ilicită, intervenția având loc doar după ce inculpatul a pretins suma de bani*”²¹. Cu alte cuvinte, în timpul investigației sub acoperire s-a documentat o infracțiune în desfășurare, fără a o provoca.

În cadrul acestei măsuri speciale de investigații, un element esențial este adesea utilizarea tehnicii speciale de înregistrare (autorizată separat) purtată de agentul sub acoperire sau de colaborator. Astfel, nu numai că se realizează contactul direct cu bănuitul, dar se și înregistrează confesiunile sau discuțiile compromițătoare. Spre exemplu, într-o cauză, denunțătoarea a fost dotată cu tehnică audio-video înainte de întâlnirea cu un inspector fiscal ce îi ceruse bani. Procesul-verbal de „înzestrare cu tehnică specială” consemnează predarea către martor a unui dispozitiv de înregistrare în 08.04.2013²². Întâlnirea ulterioară a fost astfel documentată integral, iar rezultatele documentării cu ajutorul mijloacelor tehnice speciale – adică înscrisurile operative video și audio – au fost anexate ca probă²³. Instanța a subliniat că procesul-verbal al documentării tehnice a întrevederii (cu CD conținând „înscrisuri operative video 06.09.2013” și „înscrisuri operative audio 06.09.2013”) confirmă discuția dintre denunțătoare și funcționarul public cu statut special, în care acesta din urmă a pretins și acceptat suma cerută²⁴. Această abordare – de a îmbina infiltrarea unui colaborator cu înregistrarea sub acoperire – maximizează eficiența măsurii speciale de investigații: se obține nu doar declarațiile agentului, ci și proba obiectivă (sunet și imagine) a interacțiunii clandestine.

Valoarea specifică a măsurii investigatorului sub acoperire rezidă în capacitatea sa de a descoperi fapte de corupție altminteri nedetectabile. Prin infiltrare, autoritățile pot pătrunde dincolo de aparențe, culegând informații din interiorul mediului corupt. Aceasta este esențială mai ales când nu există denunțatori: de exemplu, în cazurile de corupție pasivă sistemică, unde nimeni nu sesizează organul de urmărire penală deoarece toți participanții au de câștigat, singura șansă de a rupe cercul vicios este trimiterea unui

²¹ Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din 31.01.2020, emisă în Dosarul nr. 1-19/2017. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/DA78EF70-7860-4D14-BB91-95A6BA9E4435 [accesată: 01.03.2024].

²² Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11.02.2015, emisă în Dosarul nr. 1a-107/2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/95EFEF2B-C5C7-E411-A983-005056A5FB1A [accesată: 12.03.2023].

²³ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18.05.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-51/2016. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/EFAC6EBF-CC32-E611-A9BA-005056A5FB1A [accesată: 19.06.2023].

²⁴ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27.04.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-126/16. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/75F55A21-DD1C-E611-86A1-005056A5FB1A [accesată: 28.05.2023].

agent sub acoperire care să joace rolul unei părți dispuse să intre în tranzacție, sub ochiul vigilent al legii. Așa s-au destructurat de-a lungul timpului rețele de examinatori auto corupți, rețele de polițiști de frontieră care percepeau „taxe” la trecerea frontierei etc., prin misiuni sub acoperire repetate, integrate strategic.

Deși nu la fel de frecvent utilizată ca interceptările, măsura specială a investigatorului sub acoperire rămâne un instrument indispensabil pentru situațiile complexe de corupție, în care e necesară o abordare pro-activă. Folosită corect (fără a aluneca în provocare ilicită) și în combinație cu celelalte măsuri speciale de investigații, investigația sub acoperire poate aduce la lumină scheme de corupție altfel insesizabile, oferind organului de urmărire penală și instanței probe greu de combătut – comportamente filmate, convorbiri spontane, atitudini ale bănuților surprinse „în natură”, care trădează intenția infracțională. Astfel, și această măsură are o valoare probatorie distinctă și crucială în lupta contra corupției.

În cadrul investigării infracțiunilor de corupție comise de funcționarii publici cu statut special se dispun și se efectuează măsuri speciale suplimentare de investigație. Analiza jurisprudenței demonstrează că aplicarea acestora nu este uniformă, iar eficiența lor depinde în mod esențial de proporționalitatea și de respectarea riguroasă a cadrului legal.

Astfel, **identificarea abonatului sau a utilizatorului unei rețele de comunicații electronice** a fost dispusă în aproximativ 17% dintre cauze, fiind utilizată, în principal, pentru confirmarea identității persoanelor implicate în comunicările interceptate. Această măsură, aparent tehnică, are o importanță criminalistică semnificativă, întrucât permite atribuirea cu certitudine a unui conținut de convorbire unei persoane anume, evitând confuziile privind titularul numărului sau utilizatorul efectiv al dispozitivului. De asemenea, **colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice** s-a regăsit în circa 15% dintre hotărârile examinate, fiind aplicată mai ales pentru completarea interceptărilor și pentru stabilirea detaliilor conexe – numere de telefon, adrese IP, frecvențe de conectare sau corespondențe temporale între apeluri. Corelarea acestor date cu interceptările constituie un element de verificare indispensabil, care crește valoarea probatorie a materialelor obținute prin mijloace tehnice. Măsura de **culegere de informații** a fost documentată în 100% din cauze, fiind aplicată încă din faza incipientă a urmăririi penale. Aceasta reprezintă fundamentul oricărei investigații penale privind corupția, asigurând colectarea datelor primare referitoare la relațiile sociale, contextul funcțional, motivația subiectului și identificarea potențialilor intermediari. Caracterul său preliminar nu diminuează relevanța sa, ci o amplifică: o culegere de informații efectuată superficial poate compromite întreaga structură probatorie ulterioară. Într-un număr redus de cauze – aproximativ 6% – a fost consemnată aplicarea măsurii privind **cercetarea domiciliului, utilizarea și/sau instalarea în acesta a aparatelor care asigură fotografierea, supravegherea ori înregistrarea audio-video**. Deși rar utilizată în cauzele de corupție, această măsură are un potențial probator deosebit în situațiile în care fapta este comisă într-un spațiu privat, iar contactul direct între funcționarul corupt și corupător are loc în mediul domestic. Recurgerea la asemenea procedee trebuie însă să fie justificată printr-un grad ridicat de pericol social al faptei și să respecte principiul proporționalității, pentru a evita ingerințele nejustificate în viața privată.

Analiza demonstrativă a practicii judiciare relevă, fără echivoc, că fără măsuri speciale de investigație, corupția ar fi aproape imposibil de probat. Acestea reprezintă nu doar instrumente operative, ci veritabile mecanisme de garantare a adevărului judiciar

și de consolidare a legalității într-un domeniu profund vulnerabil la influențe și disimulări. Utilizarea lor combinată, corelată și proporțională asigură echilibrul dintre eficiența luptei anticorupție și protejarea drepturilor fundamentale ale persoanei. În consecință, implementarea acestor măsuri trebuie să se realizeze cu maximă rigoare metodologică și cu respectarea principiilor legalității, necesității și proporționalității – condiții esențiale pentru validitatea și forța lor probatorie.

Analiza efectuată a demonstrat că măsurile speciale de investigații reprezintă „coloana vertebrală” a probatoriului în cauzele de corupție. Fără aceste măsuri infrafracțiunile de corupție ar rămâne de obicei în penumbră, dificil de demonstrat dincolo de dubiu. Este relevant să subliniem de ce aceste instrumente sunt mult mai importante în acest domeniu decât în alte tipuri de criminalitate.

În infrafracțiunile cu victimă directă (omor, vătămare, furt etc.), ofițerii de urmărire penală pornesc de la o faptă consumată pe care o pot examina post-factum: există un cadavru sau o persoană rănită, există bunuri dispărute, există de multe ori martori. În corupție însă, „victima” este adesea abstractă – interesul public, principiul legalității – iar beneficiarii actului au deopotrivă interesul să-l țină ascuns. Dacă tranzacția reușește, nici corupătorul activ nu are motive să sesizeze organul de urmărire penală (el a obținut ce a dorit, fie un serviciu nemeritat, fie clemență), iar corupătorul pasiv cu atât mai puțin. Astfel, fapta de corupție consumată „în liniște” nu lasă urme vizibile: banii dați ca corupție nu sunt bancnote furate (sunt bani aparent legitimi aflați acum în patrimoniul funcționarului), actul ilegal nu se consemnează nicăieri oficial, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. În asemenea condiții, intervenția din interior a organului de urmărire penală și a ofițerilor de investigații este singura care poate rupe acest cerc al tăcerii.

Concluzii. Măsurile speciale de investigații sunt prin excelență mijloace de investigație endogenă – ele permit autorităților să intre, chiar și clandestin, în mijlocul derulării faptelor. Interceptarea comunicațiilor scoate la iveală discuțiile secrete, urmărirea vizuală vedește întâlnirile ascunse, controlul transmițerii scoate **în evidență** însăși tranzacția ilicită, iar investigația sub acoperire permite declanșarea și documentarea întregului proces infracțional. Cu ajutorul măsurilor speciale de investigații, corupția – un fenomen altfel invizibil juridic – capătă corp și formă în cauză: apar transcripte, înregistrări, bani marcați, fotografii, toate elemente tangibile ale unor acțiuni care altminteri s-ar fi petrecut pe vorbe și încredere mutuală, fără martori.

Măsurile speciale de investigații formează arsenalul indispensabil pentru combaterea corupției la nivel practic. Fără aceste măsuri, fenomenul corupției ar rămâne în mare parte intangibil, făptuitorii fiind protejați de opacitatea propriilor înțelegeri ilicite. Prin utilizarea lor inteligentă și legală, organele de drept reușesc să transforme comportamente corupte ascunse în cazuri penale solide, bazate pe probe științifice și legal administrate, asigurând astfel înfăptuirea justiției. Cazuistica judiciară din Republica Moldova confirmă pe deplin că măsurile speciale de investigații nu sunt doar utile, ci absolut esențiale pentru dovedirea unor infrafracțiuni de corupție, constituind diferența dintre suspiciuni neconfirmate și condamnări bazate pe certitudine.

BIBLIOGRAFIE
BIBLIOGRAPHY

- Alecu Gheorghe, Boloș Petru, Metodologia investigării și cercetării infracțiunilor de corupție. În: Criminalistica, nr. 1-2023 (133), martie 2023, VOL. XXIV p. 71. pp. 67-72. Disponibilă: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/67-72_Ro.pdf [accesată: 04.05.2024].
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003. Publicat în Monitorul Oficial al RM din 05.11.2013 nr. 248-251 art. 699.
- Covalciuc Ion, Dispunerea și realizarea măsurilor special de investigații în procesul penal, curs universitar, Chișinău, 2022, 77 p. ISBN 987-9975-135-59-7.
- Covalciuc Ion, Măsurile speciale de investigații autorizate de procuror în procesul penal, Specialitatea: 554.03. – Drept procesual penal, Teză de doctor în drept, Chișinău, 2018. Disponibilă: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf [accesată: 15.10.2022].
- Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 11.02.2015, emisă în Dosarul nr. 1a-107/2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/95EFEF2B-C5C7-E411-A983-005056A5FB1A [accesată: 12.03.2023].
- Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 18.05.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-51/2016. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/EFA-C6EBF-CC32-E611-A9BA-005056A5FB1A [accesată: 19.06.2023].
- Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27.04.2016, emisă în Dosarul nr. 1a-126/16. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/75F55A21-DD1C-E611-86A1-005056A5FB1A [accesată: 28.05.2023].
- Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19.01.2016, emisă în Dosarul nr. 05-1a-1339-14.10.2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/E6AAF833-A7EA-E511-86A1-005056A5FB1A [accesată: 20.02.2023].
- Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 12.12.2020, emisă în Dosarul nr. 1-1623/2020. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/7872AD32-968C-437F-A73E-86D42AC0B288 [13.02.2024].
- Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 26.08.2021, emisă în Dosarul nr. 1-3122/2020. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/7AB3DB42-828C-426F-8306-CCEC63DCD509 [accesată: 27.09.2024].
- Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 31.01.2020, emisă în Dosarul nr. 1-19/2017. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/DA78EF70-7860-4D14-BB91-95A6BA9E4435 [accesată: 31.01.2024].
- Sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari, din 12.08.2019, emisă în Dosarul nr. 1-145/17. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0A45AF38-B829-420B-8C6A-B7E16DBA9040 [accesată: 06.04.2023].
- Sentința Judecătoriei Hâncești, sediul Central, din 24.06.2021, emisă în Dosarul nr. 1-418/18. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/3F143BDF-B0BB-4C1D-9003-A226338D1470 [acceptată: 25.07.2024].
- Sentința Judecătoriei Leova din 30.03.2015, emisă în Dosarul nr. 1-57/2015. Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0E1C46A8-67F8-E411-B888-005056A5D154 [accesată: 28.04.2023].
- Sentința Judecătoriei Ungheni din 19.10.2016, emisă în Dosarul nr. 51-1-1351-04052016 (1-150/2016). Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/EF5F9335-0396-E611-A9BA-005056A5FB1A [accesată: 20.11.2023].